

INSTITUTIONEN FÖR
SPRÅK OCH LITTERATURER

ADEKVANS ELLER ACCEPTANS

Översättning av högprestigelitteratur utifrån
polysystemteori

Sara Lindsten

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program:	Översättarprogrammet
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt 2015
Handledare:	Christina Lindqvist
Examinator:	Ingmar Söhrman
Rapport nr:	

Sammandrag

Denna uppsats behandlar hur en måltexts tänkta position inom målkulturens litterära polysystem påverkar hur källtexten översätts. Enligt Lindqvist (2002) översätts högprestigelitteratur med en mer adekvansinriktad, källtexttrogen, översättningsstrategi än lågprestigelitteratur, som snarare översätts med en acceptansinriktad, målkultursanpassad, översättningsstrategi. Högprestigelitteratur är den litteratur som det s.k. bildade kretsloppet anser har ett högre kvalitativt värde och definitionen bygger på utomspråkliga faktorer.

Uppsatsens syfte är, med utgångspunkt ur ett eget översättningsarbete, att undersöka i vilken grad det stämmer att högprestigelitteratur snarare översätts med en adekvansinriktad översättningsstrategi. Uppsatsens material består av en egen översättning av den inte tidigare översatta novellen *La Seine*, skriven av Patrick Modiano (1981). För att göra mängden data hanterbar är omfånget avgränsat till de totalt 56 egennamn som förekommer i novellen. Egennamn, och då främst de geografiska, spelar en viktig roll i av Modianos författarskap och de är därmed en stilmarkör som bör bevaras i så hög grad som möjligt utifrån positionen i det svenska litterära systemet.

Resultatet styrker Lindqvists slutsats då en övervägande majoritet, 40 fall av 56 egennamn, är översatta med en adekvansinriktad översättningsstrategi. Uppsatsens resultat skulle kunna ha påverkats av att jag som översättare var medveten om den teoretiska bakgrunden innan jag påbörjade uppsatsen, men genom att inte välja ut vilket problemområde som skulle kommenteras och analyseras anser jag att denna risk har undvikits.

Nyckelord: översättning, polysystemteori, högprestigelitteratur, Patrick Modiano

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1. Bakgrund	1
1.2. Syfte och frågeställning.....	2
1.3. Material och metod	3
2. Teori.....	5
2.1 Högprestige- och lågprestigelitteratur	5
2.2 Polysystem.....	7
2.2.1. Det svenska litterära polysystemet	8
2.3 Översättning, normer och polysystem	9
3. Analys	11
3.1. Geografiska namn	12
3.1.1. Adekvansinriktade översättningar	12
3.1.2. Acceptansinriktade översättningar.....	13
3.2. Namn på fiktiva figurer	15
3.2.1. Adekvansinriktade översättningar	16
3.2.2. Acceptansinriktade översättningar.....	16
3.3. Namn på verkliga personer.....	17
3.3.1. Adekvansinriktade översättningar	17

3.3.2. Acceptansinriktade översättningar.....	18
3.4. Namn på verk.....	18
3.5. Namn på kommersiella inrättningar	19
3.5.1. Adekvansinriktade översättningar	20
3.5.2. Acceptansinriktade översättningar.....	20
3.6. Övriga namn	21
4. Diskussion och slutsats.....	22
4.1. Metoddiskussion	22
4.2. Resultatdiskussion.....	24
4.3. Slutsats.....	25
Referenser	26
Bilaga 1. Sammanställning över samtliga egennamn.....	29
Bilaga 2. Måltext	31
[Bilaga 2 ingår inte i den elektroniskt publicerade versionen]	

1. Inledning

Alla texter innehåller element som kommer att innebära svårigheter i översättningsprocessen, men svårigheterna kan behandlas på olika sätt beroende på vilken typ av text det rör sig om. Detta fenomen, att olika texttyper översätts på olika sätt, kan inom den skönlitterära översättningsforskningen förklaras med polysystemteori. Polysystemteori går i korthet ut på att den översättningsstrategi som används vid översättning av skönlitterära texter baseras på vilken position måltexten kommer att inneha i målspråkets litterära system. Om måltexten kommer att inneha en *central* position används en mer *adekvansinriktad* översättningsstrategi. Det innebär att översättaren i högre grad försöker bevara författarens stil och källkulturens text- och kulturnormer. Om måltexten däremot förväntas inta en mer *perifer* position, anpassas den mer efter målkulturen, både när det kommer till stil och textnormer, vilket kallas en *acceptansinriktad* översättningsstrategi.

All översatt litteratur innehar inte samma position i det aktuella litterära systemet. Vilken position en översatt text kommer att få beror på flera olika faktorer. En faktor är om en genre finns representerad i det litterära systemet eller inte. Om den inte gör det, så finns det ett tomrum som kan fyllas av översatt litteratur, vilket per automatik ger texterna en mer central position. En annan faktor är vilken prestige som författaren, eller genren i sig, har. En roman som tillhör *högprestigelitteraturen* kommer inneha en mer central position, än en roman inom *lågprestigelitteraturen* (Lindqvist 2002). Med högprestigelitteratur menas litteratur som det *bildade kretsloppet*, t.ex. författare, förläggare, akademiker och andra intellektuella, anser har högre kvalitéer än annan litteratur.

1.1. Bakgrund

Uppsatsens material utgår från den översättning av novellen *La Seine*, skriven av Patrick Modiano (1981), som jag själv utfört. Modiano, född 1945 i

Paris, har skrivit ett trettiotal romaner. Han är känd för att i sina böcker återkomma till samma teman: ockupationen av Paris under andra världskriget, förlorade minnen och ett detektivarbete för att finna det som gått förlorat i det förflutna. Berättarna i hans romaner delar ofta drag från hans eget liv (Guyot-Bender 1999:5).

Modiano skriver en enkel och koncis prosa och hans romaner tenderar att vara korta (Tjäder 2014a [www]). Ett utmärkande drag för Modianos personliga stil är hur han räknar upp gator, torg och andra ställen i Paris. Tjäder (2014b:21) skriver: ”Topografins exakthet är viktig, det gäller att veta var man är och varför, inga kvarter är likgiltiga. Ljusets stad har sina givna mötesplatser, sina neutrala zoner och hemliga rum.”

Modiano har tilldelats ett flertal prestigefyllda pris genom åren, t.ex. Goncourtpriset i Frankrike (1978) och Nobelpriset (2014). Ett tiotal av hans romaner finns översatta till svenska, dock inte den novell som uppsatsen behandlar. I novellen förekommer romanfigurer som sedan återkommer i en senare roman, vilket inte är ovanligt i Modianos romanvärldar (Tjäder 2014b:132). *La Seine* handlar om ett berättarjag, som går under den falska identiteten Lenormand, som passar en flicka vid namn Martine, eller Bijou som hon genomgående kallas. Hennes mamma, som går under smeknamnet *la comtesse*, är skådespelerska och har inte tid eller lust att ta hand om sin dotter. Samma fiktiva figurer återkommer i romanen *La Petite Bijou*, utgiven på svenska 2012 under namnet *Lilla Smycket*. En del av namnen har ändrats men det är otvetydigt samma grundberättelse, om än ur ett annat berättar- och tidsperspektiv.

1.2. Syfte och frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur jag som översättare förhåller mig till en text skriven av en författare som tillhör högprestigelitteraturen. Baserat på en egen översättning behandlar uppsatsen översättning av egennamn utifrån ett polysystemteoretiskt perspektiv. Frågeställningen, som är hämtad från Lindqvist (2002:221), är huruvida det stämmer att en text som kan placeras inom högprestigelitteraturen översätts med en adekvansinriktad översättningsstrategi för att normen för den här typen av text dikterar att författarens stil och ordval i högre grad respekteras.

1.3. Material och metod

Uppsatsen utgår alltså från en egen översättning (se bilaga 2 [om denna och tillgång till den hänvisas till uppsatsförfattaren]) av novellen *La Seine* av Patrick Modiano (1981). Modiano uppfyller de kriterier som ställs upp för högprestigelitteratur, dvs. han förekommer i författarlexikon, han recense-ras i dagspressen och han har mottagit pris som delas ut av representanter för det bildade kretsloppet (se avsnitt 2.1.).

Utifrån det egna arbetet med översättningen och de anteckningar som gjorts under processens gång, har jag valt att fokusera på egennamn. Egennamn, särskilt de geografiska, är en viktig komponent i Modianos berättande och därmed ett stildrag som bör bevaras i så hög grad som möjligt i en översättning av hans verk. De är även ett bra mått på hur källtextnära en översättning ligger eftersom det finns ett mycket stort mått av valfrihet när det gäller översättningen av dem; det är i hög grad upp till översättaren hur de ska behandlas i texten. Av de 56 egennamn som förekommer i novellen, upprepningar ej medräknade, presenteras 24 närmare i kapitel 3 och övriga i tabellform samt i bilaga 1. Dessa 24 egennamn representerar de olika översättningslösningar som använts; i de fall där samma, eller en likvärdig, lösning har applicerats på flera olika egennamn presenteras dock bara ett fall närmare i analysen. För att underlätta jämförelsen mellan de egennamn som har översatts med en adekvansinriktad översättningsstrategi med de som översatts med en acceptansinriktad, har egennamnen delats upp i sex olika kategorier baserade på deras användningsområde. Kategorierna är: geografiska namn, namn på fiktiva figurer, namn på verkliga personer, namn på verk, namn på kommersiella inrättningar samt övriga namn.

I denna uppsats innebär en adekvansinriktad översättningsstrategi ett försök att på den språkliga nivån bevara stildrag eller enskilda ord som är bundna till källspråket och därmed inte har en naturlig position i målspråket. Tvärtom syftar en acceptansinriktad översättningsstrategi till att anpassa källtexten till målspråkets normer, t.ex. genom tillägg eller strykningar i källtexten.

Att analysera en egen översättning kan vara problematiskt eftersom det kan leda till ett resultat som är självuppfyllande. Resultatet riskerar att inte bli tillförlitligt, eftersom uppsatsskribenten skulle kunna ha valt ett översättningsproblem eller en frågeställning som kommer att resultera i den slutsats som hen vill kunna dra utifrån material och teori. För att undvika detta bestämde jag inte innan uppsatsarbetet tog vid vilket problemområde

som jag skulle analysera; allra först översattes texten och först därefter valdes översättningsproblem. För vidare diskussion av metodvalet och hur det kan ha påverkat uppsatsen se avsnitt 4.1.

2. Teori

Översättning sker inte i ett vakuum. Alla texter som översätts påverkas av faktorer som inte kan kopplas till själva texten som sådan. Toury skriver att:

At the end a full-fledge study will probably be found that translational norms, hence the realization of the equivalence postulate, are all, to a large extent, dependent on the position held by the translation — the activity as well as its products — in the target culture. (Toury 1995:61)

Det innebär att översättaren för att kunna analysera en text först måste placera den i den utomspråkliga kontexten. Sättet på vilket en text översätts beror på vilken plats översättningen är tänkt att ha i målspråkets litterära polysystem.

Detta kapitel behandlar vad som menas med högprestige- och lågprestigelitteratur, vad ett litterärt polysystem är för något och hur positionen i polysystemet påverkar översättningen.

2.1 Högprestige- och lågprestigelitteratur

Escarpits (1973) kretsloppsmodell, som utarbetats utifrån den franska litterära marknaden, ligger till grund för indelning i högprestige- och lågprestigelitteratur. Modellen inbegriper två olika kretslopp, det *bildade kretsloppet* och det *populära kretsloppet* (Escarpit 1973:89). Det bildade kretsloppet består av *bildade personer*, dvs. personer som

[...] har erhållit en tillräckligt hög intellektuell skolning och estetisk fostran för att kunna bilda sig en personlig litterär uppfattning, som har tillräckligt med fritid för att läsa och som förfogar över resurser, som medger regelbundna bokinköp. (Escarpit 1973:88)

Han poängterar även att det rör sig om en potentiell grupp, eftersom inte alla bildade köper, läser eller har en åsikt om böcker. Det som är viktigt är att de skulle kunna göra det (Escarpit 1973:88). En central beståndsdel i det bildade kretsloppet är litteraturkritiken. Att kritikerna talar om vissa verk och inte om andra säger något om urvalet, men det spelar ingen roll om boken blir väl mottagen eller inte i recensioner (Escarpit 1973:95). Det populära kretsloppet står i rak motsats till det bildade och består av personer ”vilkas bildning tillåter en intuitiv smak men inte ett uttryckligt och genomtänkt omdöme” (Escarpit 1973:89) och som av olika anledningar inte regelbundet läser eller köper böcker. Kretsloppen kan på olika sätt brytas så att böcker kan komma att byta kretslopp eller tillhöra båda två på en och samma gång. Förflyttningen mellan kretslopp kan ske genom billighetsupplagor, t.ex. pocketupplagor av inbundna böcker, bokklubbar och bibliotekslån (Escarpit 1973:103).

Det har framförts att Escarpits modell inte är helt applicerbar på svenska förhållanden eftersom det svenska litterära distributionsnätet inte fungerar som det franska. Högprestigelitteratur säljs på samma försäljningsställen som lågprestigelitteraturen och de svenska bokklubbarna blandar olika typer av litteratur i sina kataloger (Lindqvist 2002:57). Därtill kan Escarpits modell på många sätt anses vara föråldrad och har kritiserats (t.ex. av Hertel 1997:207) men den har ändå fortfarande relevans eftersom den ligger till grund för de modeller som sedermera har utvecklats för att förklara de processer som styr det litterära fältet (Steiner 2006:21), t.ex. Lindungs klassificeringssystem nedan. Dikotomin *finkultur* och *populärkultur* är fortfarande central när det kommer till debatt och kritik om litteratur och kultur (Steiner 2006:21). Som en grov skiss över hur det litterära fältet fungerar och som en möjlighet att diskutera det faktum att inte all litteratur behandlas på samma sätt inom den litterära sfären, fungerar Escarpits modell fortfarande.

Lindung (1989) har, utifrån Escarpits modell, utvecklat ett klassificeringssystem för skönlitteratur. Systemet, som bygger på det bildade kretsloppets värdesystem, vilket upprätthålls av ledande författare och kritiker, utbildningsväsendet och en liten välutbildad publik som i huvudsak läser kvalitetslitteratur, delar upp litteratur i tre grupper: klassiker, kvalitetslitteratur och underhållnings- eller litterärt enklare böcker (Lindung 1989:40). Med *klassiker* menas böcker av författare födda senast 1865. *Kvalitetslitteratur* är böcker skrivna av författare vilka omnämns i normgivande litteraturhandböcker eller i översikter över kvalitetslitteratur. De böcker som inte

kan sägas tillhöra någon av de föregående kategorierna är således *underhållningsböcker*.

Lindqvists indelning i hög- och lågprestigelitteratur, som används i denna uppsats, baseras därmed på utomspråkliga grunder (2002:57). Lindqvist använder begreppet 'högprestigelitteratur' om de böcker som ingår i Lindungs kategori kvalitetslitteratur och som det bildade kretsloppet anser ha högre kvalifikationer än annan litteratur. Begreppet 'lågprestigelitteratur' används av Lindqvist om de böcker som tillhör Lindungs kategori underhållnings- eller litterärt enklare böcker (Lindqvist 2002:57).

Patrick Modiano behandlas i flera författarlexikon, t.ex. *Bonniers författarlexikon över utländsk litteratur* vars urval har bestämts av ett flertal faktorer varav en är kvalitet (Michelsen 2002:1). 2014 tilldelades han Nobelpriset i litteratur som delas ut av Svenska Akademien. De som kan nominera personer till priset tillhör det bildade kretsloppet, i det här fallet akademiledamöter, universitetslärare i litteratur och språk, tidigare nobelprisförfattare och ordföranden i författarorganisationer (Svenska Akademien 2015 [www]). Han recenseras också kontinuerligt i de större svenska dagstidningarna, t.ex. i DN (Brandt 2015 [www]) och GP (Widegård 2014 [www]).

2.2 Polysystem

Inom Even-Zohars (2012) polysystemteori ses översatta texter inte som ett separat fenomen utanför det litterära systemet utan som en integrerad, och aktiv del, av det systemet. Enligt Lindqvist (2002) handlar *polysystemteori* ytterst om att "beskriva de speciella förutsättningar som råder när ett litterärt system kan påverkas och är påverkat av ett annat litterärt system, vilket får till följd att egenskaper från det ena systemet överförs till det andra." (Lindqvist 2002:29). I grunden handlar det om de icke-statiska relationerna mellan olika system, som i sin tur tillsammans bildar ett polysystem. Eftersom ett polysystem består av flera system finns det inte bara ett centrum utan flera. Relationen mellan översatt litteratur och litteratur skriven direkt på målspråket bygger på två faktorer: (1) hur de texter som översätts väljs ut, och (2) hur de förhåller sig till målkulturen och målspråkets normer, beteenden och policys (Even-Zohar 2012:163)

Översatt litteratur kan antingen inneha en central eller en perifer position i målkulturens litterära system. Vid en central position i det litterärarsyste-

met påverkar de översatta texterna målspråklitteraturen (Even-Zohar 2012:163). En central position kan översatta texter få i tre fall:

(a) when a polysystem has not yet been crystallized, that is to say, when a literature is “young,” in the process of being established; (b) when a literature is either “peripheral” (within a large group of correlated literatures) or “weak,” or both; and (c) when there are turning points, crises, or literary vacuums in a literature. (Even-Zohar 2012:163–164)

Förenklat handlar det om att det finns någon form av tomrum i målkulturens litterära system som den översatta texten fyller. Tvärtom innehar översatt litteratur en perifer position om målkulturens litterära system kan ses som ”starkt” i förhållande till källkulturens litteratur. Det svenska litterära polysystemet kan ses som perifert i förhållande till t.ex. det anglo-amerikanska litterära systemet och kompenserar för tomrum i det svenska litterära systemet med översatt litteratur (Lindqvist 2002:31). Däremot poängterar Even-Zohar (2012:165), att inte all översatt litteratur innehar samma position; viss översatt litteratur kan inneha en perifer position och en annan kan ha en central.

2.2.1. Det svenska litterära polysystemet

Det svenska litterära systemet är svagt och innehar en perifer position i förhållande till andra polysystem i ett mega-polysystem som inkluderar flera länders litterära polysystem (Lindqvist 2002:32). För svenska förhållanden innebär det att översatt litteratur har använts för att fylla ut den litterära repertoaren. Det leder till att den typ av litteratur som inte produceras med svenska som originalspråk, t.ex. fantasy, ersätts med översättningar för att den litterära repertoaren ska bli komplett och fylla de aktuella läsarnas behov.

Alla litterära polysystem byggs inte upp på samma sätt. Systemen kan vara mer eller mindre *öppna* (Lindqvist 2002:34). Det svenska systemet är ett öppet system, vilket t.ex. märks på att ungefär hälften av alla skönlitterära verk som publiceras i Sverige är översättningar; 2013 redovisade Kungliga biblioteket att andelen var 40 % (Kungliga biblioteket [www]). Det betyder att översatt litteratur till svenska generellt sett innehar en mer

central position än i ett polysystem som kan ses som *slutet*, t.ex. det amerikanska eller franska.

Detta medför dock inte att all översatt litteratur till svenska får samma position inom polysystemet. I Sverige innehar översatt högprestigelitteratur en central position och översatt lågprestigelitteratur en perifer position (Lindqvist 2002:33). Detta kommer i uttryck i hur de olika typerna av litteratur översätts.

2.3 Översättning, normer och polysystem

Positionen i det litterära polysystemet påverkar vilka *normer* som styr översättningsprocessen (Toury 1995:56). Normer ligger någonstans mellan *regler* och *individuella särdrag*. Vissa normer är mer som regler än andra och därmed mer känsliga att bryta mot. Normer lärs in och för översättare sker detta antingen i en inlärningsmiljö, t.ex. utbildning, eller genom hur översättningen tas emot. För att en översättning ska tas väl emot av läsarna krävs det inte bara att översättningen inte bryter mot några språkliga regler utan även följer de normer som styr just den typen av översättning. Mål-språkläsare kan ofta känna av när översättaren har brutit mot normerna, även om de inte kan sätta fingret på exakt vad det är som inte stämmer (Toury 1995:56).

Översättare kan ofta välja mellan en översättningsstrategi som syftar till att bevara källtextens normer eller en som syftar till att anpassa texten efter målspråkets normer. Detta val sker på ett tidigt stadium, dvs. innan översättningen av en specifik text påbörjas, vilket Toury kallar för *initial norm*. Valet leder sedan till en översättning som antingen blir *adequat*, källtext-trogen, eller *acceptable*, målspråksanpassad (Toury 1995:57). I uppsatsen används termerna *adekvat* och *acceptabel* samt *adekvansinriktad översättningsstrategi* och *acceptansinriktad översättningsstrategi*, vilket alltså motsvarar Tourys termer *adequat* och *acceptable*.

Om den översatta texten innehar en central position, och därmed har möjligheten att påverka målkulturen, kommer översättaren att använda sig av en mer adekvansinriktad översättningsstrategi. Översättaren kan då tänkas bryta mot målspråkets normer (Even-Zohar 2012:166). Det innebär inte att översättaren alltid skapar en normbrytande översättning, bara att det finns en möjlighet att göra det. Vid översättning av en text som kommer att inneha en central position respekterar översättaren i högre grad originalför-

fattaren och försöker i högre grad bevara enskilda stildrag (Lindqvist 2002:37).

Det motsatta gäller vid översättning av litteratur som innehar en perifer position. Den typen av översättningar tenderar att vara mer anpassade efter målspråket och målkulturen samt mer normaliserande. På så vis bidrar den här typen av översättningar till att konserverar stilideal i målkulturen (Lindqvist 2002:37)

Som nämnts ovan i avsnitt 2.2.1. innehar översatt högprestigelitteratur en central position i det svenska litterära polysystemet. Det innebär att den norm som styr översättning av högprestigelitteratur är att översättningen bör vara adekvansinriktad och att översättaren därmed inte bör ta sig alltför stora friheter med källtexten (Lindqvist 2002:99).

3. Analys

Det finns många små och stora problem som översättaren möter under översättningsprocessen. Egennamn är en intressant kategori att undersöka eftersom de normalt sett överförs i oförändrad form då de traditionellt inte anses ha något semantiskt innehåll. Men det är en förenkling av verkligheten. Oftast har egennamnen uppkommit ur appellativer, och de har därmed kvar en del semantiskt innehåll som kan användas för att beskriva platser eller personer (Ingo 2007:137).

Kapitlet är strukturerat utifrån de kategorier som egennamnen jag valt att dela in egennamnen i. De kategorier där det är applicerbart är sedan uppdelade i adekvansinriktade och acceptansinriktade översättningar. En översikt över fördelningen av samtliga fall av egennamn, upprepningar ej medräknade, kan ses i tabell 1:

TABELL 1. Översikt över fördelning av typ av strategi

Kategori	Geografiska namn	Fiktiva figurer	Verkliga personer	Verk	Inrättningar	Övrigt	Totalt
Strategi							
Adekvans	22	9	3	1	5	–	40
Acceptans	6	3	1	3	1	2	16
Totalt	28	12	4	4	6	2	56

3.1. Geografiska namn

I Modianos romaner är Paris som stad så närvarande att den nästan kan ses som en egen rollfigur. Tjäder (2014b:21) skriver att

[Modiano] tycks finna ett lustfyllt egenvärde i att återge namnen på stadens alla gator och öppna platser, metrostationer och järnvägsstationer, kanaler och kajer, parker och kyrkogårdar. Benämningens speciella poesi får en central betydelse.

Namnet på en plats är en viktig del av Modianos sätt att skriva och har betydelse för hur han framför sina berättelser.

3.1.1. Adekvansinriktade översättningar

Gatunamn skrivs på olika vis på franska och svenska. På svenska kommer orden *gata*, *väg* etc. sist i namnet, t.ex. *Korsvägen*. På franska börjar gatunamn med orden *rue*, *avenue*, *place*, *quai* etc. och de skrivs med liten bokstav; stor bokstav används först till själva namnet. I översättningen återges namnen på gatorna direkt med bara ändringar i ortografin så att inledningsordet får stor bokstav i måltexten. Däremot översattes inte inledningsordet; som synes i exempel (1) används *Rue* också på svenska. Ingen förklarande kommentar har heller tillfogats i måltexten t.ex. *gata*. Därför räknas det här förfaringssättet som en adekvansinriktad översättning. Det rör sig om tio fall som alla översatts på det här viset:

- (1a) [...] je ne me rendis rue Beaujon qu'après le concours.
- (1b) [...] och av blyghet åkte jag inte till Rue Beaujon förrän efter tävlingen.

På samma sätt används stor bokstav på orden *jardins* och *parc* men i övrigt återges de utan några tillägg. I det första fallet rör det sig om den välkända parken *les jardins du Trocadéro* som på svenska kallas *Jardins du Trocadero*, (2). I det andra fallet är det fråga om en för den svenska publiken mindre känd park vid namn *parc Monceau*, (3). När det gäller den parken utgår jag från att orden *parc* och *park* är så lika att läsaren ändå förstår det. Totalt rör det sig om tre fall.

- (2a) Le reste de la journée se passait au bord de la pelouse du Cours Albert-Ier ou dans les jardins du Trocadéro.
- (2b) Resten av dagen tillbringade vi på gräsmattan vid Cours Albert-Ier eller i Jardins du Trocadero
- (3a) En suivant l'avenue Hoche, nous étions arrivés devant les grilles du parc Monceau.
- (3b) Vi gick längs med Avenue Hoche och fann oss framför ingången till Parc Monceau.

En del geografiska namn återges i befintlig form men med morfologiska ändringar, d.v.s. bestämda artiklar har strukits där de inte används på svenska, se ex. (4). Det här ser jag också som en adekvansinriktad översättningsstrategi eftersom namnen i övrigt är oförändrade. Det rör sig om totalt tre fall.

- (4a) [...] là où la Seine et la Marne se rejoignent.
- (4b) [...] där Seine och Marne möts.

Andra geografiska namn kan återges utan några som helst ändringar. Det finns en risk att måltextsläsaren inte vet var de här platserna ligger i Paris men jag anser att det skulle vara ett alltför stort ingripande i källtexten att förklara dem. Detta gäller t.ex. (5). Boulogne avgränsar till Paris och det 16:e arrondissementet men är tekniskt sett inte en del av Paris (Möller [www]). Det kan tänkas att måltextsläsarna borde få veta det här men jag bedömer att det inte är viktigt och att det inte heller kan göras på ett sätt som inte leder till stora ingrepp i texten. De här översättningarna är därmed inte anpassade efter målspråkläsarna. Det rör sig om totalt fem fall.

- (5a) À Boulogne, quai du Point-du-jour, un rayon de soleil éclairait le pan de mur d'un petit immeuble [...].
- (5b) I Boulogne, Quai du Point-du-Jour, lyste en solstråle upp en väggsektion [...].

3.1.2. Acceptansinriktade översättningar

De acceptansinriktade översättningarna rör framför allt namn som jag bedömer måste förklaras utifrån det sammanhang som de figurerar i. En ac-

ceptansinriktad översättningsstrategi är t.ex. (6) där en generalisering gjordes. Jag gjorde bedömningen att *Engadine*, eller *Engadin* som den heter på svenska, är för okänd i Sverige för att kunna ha samma beskrivande funktion på målspråket som på källspråket. Engadin är en lång dalgång i Schweiz (Olsson [www]) och i den franska texten liknar Modiano Passy kullen vid dalgången. Den lösning som valdes var alltså att ersätta *une station de l'Engadine* med *alpy* då jag anser att det förmedlar en liknande känsla. Dock går lite av den exakthet som Modiano är känd för förlorad.

- (6a) [...] plus loin les rues en étages au flanc de la colline de Passy, prenaient l'aspect d'une station de l'Engadine
- (6b) [...] gatorna längs Passy kullens sidor, att se ut som om vi vore i en alpy.

Ett annat fall där ett namn används i beskrivande syfte är när *Brière* förekommer i en textpassage där berättarjaget och Lilla smycket drömmer sig bort ombord på flodbåten. *Brière* är ett våtmarksområde i Bretagne och förekommer i texten ihop med *les marais*, som betyder 'träsk'. Lösningen som valdes var att förenkla meningen och bara skriva *träsklandskap* och därmed stryka anspelningen på träsket i *Brière*. Detta för att målspråkets meningsstruktur inte ser likadan ut som källspråkets, och det därmed inte går att behålla både *träsken* och *Brière* i samma mening på ett lika smidigt sätt som i källspråket. Däremot går rimmet *marais- Brière* förlorat i måltexten, vilket är svårt att göra något åt.

- (7a) Nous naviguions tous les deux dans un paysage de marais et de Brière.
- (7b) Vi seglade båda två genom ett träsklandskap.

Genom att lägga till en förklaring till ett geografiskt namn i måltexten anpassas texten efter målspråket utan att översättaren behöver implementera några stora förändringar i texten. I (8) tillfogades en förklaring, *gallerian*, för att måltextsläsaren ska kunna förstå varför det är en märklig adress att ange. *Arcades du lido* är en av alla Paris *passages couverts* ('täckta passager') som sträcker sig inne i byggnader, ofta mellan två gator, med butiker längs med vägen. *Arcades du lido* ligger mellan *avenue de Champs Elysée* och *rue de Ponthieu* (Wikipedia 2015a [www]).

- (8a) D'une voix sèche, elle fixait des rendez-vous à son « bureau », dont elle indiquait l'adresse : « Arcades du Lido ».

- (8b) Med en torr röst bokade hon in möten på sitt ”kontor”, med den angivna adressen gallerian ”Arcades du Lido”.

Ytterligare en acceptansinriktad översättningsstrategi är att i måltexten skriva ut det som förkortats i källtexten. *Le Bois* i exempel (9) är en förkortning av *le Bois de Boulogne* och lösningen blev att skriva ut hela namnet samt anpassa det morfologiskt. Jag utgår från att inte alla målspråksläsare är så hemma i den parisiska miljön att de direkt kan dra slutsatsen att *le Bois* är *le Bois de Boulogne*. En alternativ lösning hade varit att byta ut *le Bois* mot *parken*, vilket skulle ha undvikit den lite klumpiga upprepningen av *Boulogne*. Emellertid hade det varit ett större ingrepp i måltexten än den lösning som återfinns i (9b):

- (9a) Nous passions au large de Boulogne, là où j'étais né, entre le Bois et la Seine.
 (9b) Vi passerade större delen av Boulogne, där jag var född, mellan Bois de Boulogne och Seine.

Ett sätt att målspråksanpassa texten som inte innebär något större ingrepp i texten är att använda sig av ett egennamns godkända ekvivalent, dvs. de fall där egennamnet delar innehåll men inte form i de båda språkparen. Exempelvis översätts *Pologne* med *Polen*; orden har olika form men står för samma innehåll. Ett annat exempel är *le Midi* som inte har något motsvarande egennamn på målspråket men som ändå har den godkända ekvivalenten *södra Frankrike* (Norstedts franska ordbok 2001:449), i (10) förkortades det till *södern*.

- (10a) Je leur ai demandé de me confier Bijou qui serait certainement heureuse dans le Midi.
 (10b) Jag bad dem anförtro Lilla smycket till mig, hon skulle med all säkerhet vara lycklig i södern.

3.2. Namn på fiktiva figurer

Med fiktiva figurer i novellen menas figurer som endast kan sägas existera inom ramen för berättelsen; dvs. det finns inga bevis på att de skulle ha existerat på riktigt.

3.2.1. Adekvansinriktade översättningar

De namn som kan sägas vara den fiktiva figurens riktiga namn återges direkt utan några ändringar och totalt rör det sig om 8 fall. De flesta av namnen av den här typen ställer inte till några problem rent översättningsmässigt, eftersom normen för all typ av översättning till svenska är att namn på figurer återges utan ändringar. Om inte den normen hade funnits och styrt den här aspekten av processen, så skulle en möjlig lösning vara att i (11) anpassa stavningen av *Sonia* till *Sonja*, vilket är en mycket vanligare svensk stavning (Allt för föräldrar [www]):

(11a) Seuls demeurent dans ma mémoire, Bouboule et Sonia O'Dauyé.

(11b) De enda jag minns är Tjockis och Sonia O'Dauyé.

Översättning av smeknamnet Bouboule behandlas i avsnitt 3.2.2.

3.2.2. Acceptansinriktade översättningar

De namn på fiktiva figurer som har målspråksanpassats är av typen smeknamn. Eftersom smeknamn innehåller mer semantisk information än övriga egennamn, behöver de översättas. I novellen rör det sig bara om smeknamn som bildats utifrån ett karaktärsdrag eller en titel och därmed anser jag det vara viktigt att översätta dem så att även målspråksläsaren kan ta till sig den semantiska informationen i smeknamnet. Det rör sig om totalt 3 fall.

Det första smeknamnet som nämns är *Bijou* ('smycke'). Flickans riktiga namn, Martine, nämns bara en gång och i övrigt används *Bijou* som tilltalsnamn genomgående. I novellen förklaras aldrig varför *Bijous* mamma kallar henne så. Även om *Bijou* i den här novellen endast omnämns som just *Bijou* används genomgående översättningen *Lilla smycket* i måltexten, detta för att tydligare binda samman novellen och romanen *Lilla Smycket*.

I samma mening som *Bijou* nämns för första gången nämns även smeknamnet på hennes mamma, vilket är *la « comtesse »*. Det här smeknamnet, till skillnad mot de övriga, skrivs alltid inom citationstecken, som om berättarjaget ironiserar över smeknamnet. Berättarjaget vet, eller tror sig veta, att hon inte var någon riktig grevinna och därmed gör hen sig lite rolig över

namnbruket. Smeknamnet direktöversattes och blev sålunda ”grevinnan” på svenska. För att följa originalet behölls citationstecknen i (12a) men de ändrades till svenska citationstecken i (12b):

(12a) J’ai pensé à la « comtesse », la mère de Bijou.

(12b) Jag tänkte på ”grevinnan”, Lilla smyckets mamma.

Det tredje smeknamnet är *Bouboule*, vilket är smeknamnet på en av berättarjagets vänner från teaterkursen. Ordet *Bouboule* betyder ’tjockis’ och används på ett kärvänligt sätt (liternaute.com [www]). Jag valde ordet *tjockis* för att jag upplever att det har en mindre negativ klang än andra tänkbara ord, t.ex. *fetto*, samt att det skulle kunna fungera som smeknamn även på svenska:

(13a) De tous les élèves de ce Cours Marivaux, aucun n’a fait carrière dans le spectacle, sauf le gros que nous appelions « Bouboule ».

(13b) Av alla Cours Marivaux elever gjorde ingen karriär inom teatern, förutom den tjocke som vi kallade ”Tjockis”.

3.3. Namn på verkliga personer

Fyra verkliga personer omnämns i novellen. Eftersom det rör sig om personer som har existerat utanför novellen, kan det i vissa fall vara bra om mål-språkläsaren förstår, eller får en aning om, vem personen var.

3.3.1. Adevansinriktade översättningar

En av personerna, *Sonja Henie*, kräver ingen ytterligare förklaring eftersom källtexten redan innehåller en sådan, nämligen förekomsten av ordet *patineuse* i källtexten och *konståkningsdräkt* i måltexten, se exempel (14). Med anledning av att källtexten redan innehåller en förklaring av egennamnet som överförs till måltexten räknas det här exemplet till en adekvansinriktad översättning. Se exempel (16) för ett fall då måltexten anpassats genom tillfogandet av en förklaring, vilket därmed räknas som en acceptansinriktad översättning.

- (14a) On lui confetionna des costumes d'écuyère, de patineuse à la Sonja Henie, et de petite fille modèle.
- (14b) Man lät sy upp kostymer i form av en riddräkt, en konståkningsdräkt liknande Sonja Henies och en perfekt flickuniform.

En annan adekvansinriktad översättning återfinns i (15), där en förklaring inte tillfogats måltexten. Jag bedömer att det inte är nödvändigt, eftersom läsaren inte behöver veta vem Simon Bolivar var, endast det faktum att han står staty är viktigt. Simon Bolivar var för övrigt en sydamerikansk general och frihetskämpe (Rojas [www]).

- (15a) [...] et celle de Simon Bolivar, symétriques, à une centaine de mètres l'une de l'autre.
- (15b) [...] och den av Simon Bolivar, symetriska, runt hundra meter mellan dem.

3.3.2. *Acceptansinriktade översättningar*

I ett annat fall gjordes bedömningen att omnämmandet av den verkliga personen behövde förklaras. Det rör sig om en vän, eller flickvän, till Madeleine-Louise som sägs vara ättling till *Surcouf*. Surcouf var en fransk kapten och kapare i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet (Wikipedia 2015b [www]). För att läsaren ska kunna koppla samman Surcouf med den beskrivning som följer på hans namn tillfogades substantivet *kaparen*:

- (16a) [...], une artiste aux cheveux courts, descendante de Surcouf, et dont les chansons parlaient d'escales, de goélettes blondes et de ports sous la pluie.
- (16b) [...] en konstnär med kort hår, ättling till Surcouf, och om vilken sångerna berättade om tilläggshamnar, ljusa skonare och regniga hamnstäder.

3.4. Namn på verk

Tre av fyra namn i kategorin namn på verk har översatts med den svenska motsvarigheten, eftersom de redan har en godkänd ekvivalent på målspråket. Huruvida ett sådant förfaringssätt kan sägas vara en adekvansinriktad

eller en acceptansinriktad översättningsstrategi kan diskuteras. Jag anser att strategin bör höra hemma bland de acceptansinriktade, eftersom den utgår från att namnet anpassas eller ändras till det namn som verket har på målspråket. Men det bör även tilläggas att det inte finns någon skarp gräns mellan vad som är adekvansinriktat och acceptansinriktat utan det rör sig snarare om en skala. Den här strategin befinner sig någonstans mittemellan de båda polerna, men enligt min mening lite mer åt det acceptansinriktade hållet. Ett exempel på den här strategin är exempel (17):

(17a) Elle avait choisi la scène de la mort de *La Dame aux camélias*, mais elle ne savait pas son texte. (Kursiv stil i originalet)

(17b) Hon hade valt dödsscenen i *Kameliadamen*, men hon kunde inte texten.

Vid ett enda fall i den här kategorin måltextanpassades inte egennamnet och det är med den fiktiva filmtiteln *le Carrefours des Archers* (ung. 'bågskyttarnas vägskäl') som Bijou medverkar i efter det att berättarjaget flytt till Nice. Det enda som gjorts är att ortografin har anpassats efter svenskt mönster. Anledningen till att den inte har anpassats är för att egennamnet saknar motsvarighet på målspråket. En annan tänkbar lösning skulle naturligtvis ha varit att översätta titeln till svenska men jag tycker att den franska titeln bidrar med en viss lokalfärg. I sammanhanget har filmtiteln i sig inte heller någon betydelse, vilket gör det än mindre motiverat att översätta den.

(18a) Elle jouait un rôle dans un film qui s'appelait : *Le Carrefour des Archers*. (Kursiv stil i originalet)

(18b) Hon hade en roll i en film som hette *Le carrefour des archers*.

3.5. Namn på kommersiella inrättningar

Dent här kategorin innehåller lite blandade egennamn som ändå binds samman av det faktum att det rör sig om liknande kommersiella inrättningar.

3.5.1. Adevansinriktade översättningar

Av fem egennamn i denna kategori har fyra översatts med en adekvansinriktad strategi. I båda fallen har egennamnen återgetts utan ändringar. I det ena fallet, (19), rör det sig om en fransk institution som är känd även i Sverige under sitt franska namn. Därför behölls namnet som det är. I det andra fallet, (20), är det frågan om namnet på en fransk restaurang. Eftersom namnet inte egentligen säger något om vilken typ av inrättning det rör sig om behölls namnet som det är. Det skänker även en viss lokalfärg till texten. Av sammanhanget blir det även tydligt för målspråkläsaren att det är en restaurang utan att det behöver specificeras närmare.

(19a) [...] selon l'expression de notre professeur, une ancienne sociétaire de la Comédie-Française, [...]

(19b) Hon var en före detta medlem av Comédie-Française som hade bestämt sig, i slutet av sin karriär, [...]

(20a) [...], elle réservait des tables d'une dizaine de couverts à la Tour d'Argent, [...]

(20b) Enligt Tjockis reserverade hon bord med ett tiotal platser på Tour d'Argent, [...]

Cours Marivaux är namnet på den teaterkurs som berättarjaget går ihop med ”grevinnan”. Den är troligtvis döpt efter den franska dramatikern Pierre Carlet de Marivaux (Nordmark [www]). Namnet återges utan ändringar eftersom det framgår av kontexten att det är frågan om en teaterkurs. Att behålla namnet intakt skänker även texten lite lokalfärg.

(21a) De tous les élèves de ce Cours Marivaux, aucun n'a fait carrière dans le spectacle, [...]

(21b) Av alla Cours Marivaux elever gjorde ingen karriär inom teatern, [...]

3.5.2. Acceptansinriktade översättningar

Det egennamn i denna kategori som har översatts med en acceptansinriktad översättningsstrategi är (22), vilket är namnet på skolan Bijou går på i början. Jag valde att översätta *l'école de Kulm* till *Kulmskolan* och därmed anpassa namnet så att målspråkläsaren lättare ska förstå:

- (22a) J'accompagnais Bijou chez une dame suisse qui dirigeait un cours privé rue Jean-Goujon, l'école Kulm.
- (22b) Jag följde Lilla smycket till en schweizisk kvinna som förestådde en privat kurs på Rue Jean-Goujon, Kulmskolan.

3.6. Övriga namn

Denna kategori innehåller två namn som översatts med acceptansinriktade översättningar. Den första är *la Préfecture de Police*, som översattes med en generalisering, nämligen *polisen* (23). *La Préfecture de Police* är polismyndigheten i Paris (Préfecture de police [www]). I detta fall kunde en tänkbar lösning ha varit att behålla det franska namnet på myndigheten eftersom orden *police* och *polis* är lika och sammanhanget handlar om en razzia. Men jag tror ändå att det skulle vara lite för ogenomskinligt för att fungera på målspråket.

- (23a) [...], quatre feuillets de papier pelure étaient tombés bien plus tard entre mes mains grâce à la gentillesse d'un secrétaire de la Préfecture de Police auquel j'avais demandé, [...].
- (23b) [...], föll mycket senare fyra tunna pappersblad i mina händer tack vare en vänlig sekreterare hos polisen, [...].

Det andra namnet i denna femte och sista kategori är namnet på den gala som ”grevinnan” medverkar i under början av sin karriär. På källspråket heter den « *nuit du ski* », vilket översattes till ”*skidnatten*”.

- (24a) C'était un gala... La « nuit du ski ».
- (24b) Det var en gala... “skidnatten”

4. Diskussion och slutsats

Uppsatsens syfte var att undersöka hur en text skriven av en författare som tillhör högprestigelitteraturen översätts till svenska. I detta kapitel diskuteras metodvalet och översättningarna av novellens egennamn utifrån polysystemteori och normer. Vidare diskuteras uppsatsens resultat och uppsatsens slutsats redovisas.

4.1. Metoddiskussion

Problemet med att utgå från en egen översättning är att det lätt kan leda till en uppsats som är självuppfyllande. Ett resultat som tyder på att måltexten är översatt med en adekvansinriktad strategi kan ha att göra med att jag som översättare har påverkats av den teoretiska bakgrunden. Detsamma gäller om resultatet visar på en acceptansinriktad strategi, eftersom det skulle kunna tyda på en vilja att motbevisa och förkasta teorin.

Men jag tror, utifrån min egen erfarenhet, att översättaren är medveten om vilken typ av text det är som översätts. Översättaren påverkas av textens tänkta position inom det litterära polysystemet, vare sig det är via sin egen intuition eller de direktiv som ingår i arbetsbeskrivningen från förlaget. Översättningsprocessen styrs av normer som översättaren inte nödvändigtvis måste vara medveten om för att ändå följa.

Om jag analyserat en text som en annan översättare redan översatt, så hade jag inte kunnat veta i vilka fall som källspråkets och målspråkets normer hade varit i konflikt med varandra. Toury (1995:78) menar att även vid undersökning av skillnader och likheter mellan olika översättningssegment så går det aldrig att veta vilka segment som gav upphov till svårigheter. Det som forskare i efterhand tolkar som en svårighet var kanske inte det för just den översättaren och det som ser ut att ha varit enkelt var kanske inte det. Men genom att analysera min egen översättning blir det inte ett

problem; i mina båda roller som forskare och översättare vet jag vad som var svårt och vad som inte var det.

Även om jag hade valt att intervjua översättare i efterhand om deras arbete för att få reda på hur de förhållit sig till källtexten, så är det inte säkert att det skulle komma ihåg det. Vissa problem och dess lösningar fastnar kanske i minnet men inte nödvändigtvis alla, särskilt om de inte har haft som uppgift att registrera sin tankeprocess.

Genom att vara både översättare och forskare kan alltså hela processen överblickas, från initial norm till färdig produkt. Anteckningar som gjorts under hela översättningsprocessen gör det möjligt att gå tillbaka och förstå de steg som ledde fram till en viss lösning.

Det bör nämnas att jag hade kännedom om den teoretiska bakgrunden innan jag påbörjade själva översättningen och att detta kan ha påverkat min process. Det går alltså inte helt att bortse från att uppsatsens resultat och slutsats delvis kan vara styrd av detta. Däremot anser jag ändå att det är fullt möjligt att analysera min egen översättning. Eftersom jag redan kände till polysystemteori och Lindqvist (2002) studie om högprestige- och lågprestigelitteratur, var jag tvungen att förhålla mig till den tänkta måltexten på ett sådant sätt att kännedomen om den teoretiska bakgrunden skulle påverka den färdiga produkten så lite som möjligt. Lösningen på det här problemet var att inte från början bestämma vilken typ av problem uppsatsen skulle fokusera på. Inte förrän översättningen var klar togs beslutet att endast kommentera översättningen av egennamn. På så sätt upplever jag att jag blev mindre styrd av den teoretiska bakgrunden och mer öppen för att utföra en så bra översättning som möjligt.

En adekvansinriktad översättningsstrategi bör inte heller appliceras på hela måltexten, eftersom det skulle leda till en text som blir alltför främmande och svår att läsa för målspråksläsarna. Måltexten ska trots allt kunna säljas in till de tänkta kunderna, vilket innebär att det s.k. flytet måste uppnås. För att texten ska kunna flyta på målspråket måste måltexten på många nivåer översättas med en acceptansinriktad översättningsstrategi. Genom att inte på förhand besluta om vilka nivåer jag skulle analysera och att under själva översättningsprocessen arbeta mot en måltext med bra flyt, så kunde jag förhindra att uppsatsens syfte blev självuppfyllande.

4.2. Resultatdiskussion

Totalt finns det 56 egennamn i novellen, upprepningar ej medräknade, varav 40 har översatts med en adekvansinriktad översättningsstrategi och 16 med en acceptansinriktad översättningsstrategi. Hur de är fördelade kan ses i tabell 1 på s. 11 i kapitel 3.

Som synes av tabell 1 har fler egennamn översatts med en adekvansinriktad översättningsstrategi än med en acceptansinriktad. Detta leder till en text som snarare för källkulturen till målspråket än att måltexten anpassas efter målkulturen. I kapitel 3 uttrycks flera gånger att en viss tänkbar acceptansinriktad översättning skulle leda till ett för stort ”ingrepp” i texten. Detta är uttryck för en vilja att inte fjärma måltexten från källtexten för mycket; att läsa måltexten ska vara så likvärdigt som möjligt med att läsa källtexten. Läsaren förväntas kunna hantera de franska inslagen, i form av oöversatta egennamn, i måltexten. Att egennamnen i hög grad har bevarats som de är utan ändringar, strykningar eller tillfogande av för mycket information, har lett till en översättning som ska kunna läsas som originalet, om än på ett annat språk.

Alla egennamn har dock inte översatts med en adekvansinriktad översättningsstrategi, eftersom det inte är möjligt. I vissa fall har bedömningen gjorts att målspråkläsaren behöver lite hjälp för att kunna uppnå samma förståelse av texten som källspråkläsaren. Frankrike och Sverige må dela många kulturella referenser, men långt ifrån alla. Vissa egennamn, i den här texten har det främst rört sig om fall där sammanhanget inte förklarar egennamnet, måste därför förtydligas i måltexten. När ett egennamn har en godkänd ekvivalent på målspråket, har den använts i samtliga fall. Det är en anpassning av texten men inte något större ingrepp i den då de båda olika namnen motsvarar varandra. Motiveringen till detta val är att det kan vara svårt, till och med omöjligt, för målspråkläsaren att förstå att det rör sig om ett verk som hen redan känner till om det döljs av ett främmande språk.

Att jag i uppsatsen valt att fokusera främst på egennamn är för att dessa, och då kanske framförallt de geografiska, är ett erkänt stildrag i Modianos romaner (se avsnitt 1.1.). De är inte bara ett stildrag i denna novell, utan en i hans författarskap återkommande stilmarkör. Om uppsatsen hade behandlat en annan högprestigelitterär författare hade kanske inte översättningen av egennamn varit intressant att studera.

Uppräknandet av alla gator, torg, platser etc. är inte det enda återkommande stildraget i Modianos texter och det är därmed möjligt att tänka sig att uppsatsen hade kunna fokusera på ett annat område; t.ex. den enkla och koncisa prosan (se avsnitt 1.1.). Eftersom det i det här sammanhanget inte är möjligt att analysera alla tänkbara aspekter av översättningen, valde jag att endast fokusera på tydligt avgränsat område, men det innebär också att resultatet endast kan sägas vara baserat på detta område. Ett annat resultat kan vara tänkbart om uppsatsen behandlat något annat, även om jag inte finner det allt för troligt.

Jag anser att detta resultat i hög grad har att göra med den prestige som Patrick Modiano, i alla fall just nu, har i Sverige. Tillhörigheten till högprestigelitteraturen påverkar hur jag som översättare närmar mig texten och hur jag försöker bevara de val han gjort. En text av en författare med lägre prestige skulle kunna ha översatts med mindre respekt för författarens val. Men eftersom den här uppsatsen bara har behandlat översättningen av en högprestigetext går det egentligen inte att svara på hur jag skulle ha agerat i ett annat fall.

4.3. Slutsats

Slutsatsen av den undersökning som redovisas i denna uppsats är således att Lindqvists (2002:221) antagande att en översättning av en högprestigelitterär text tenderar att snarare vara adekvansinriktat översatt än acceptansinriktat stämmer, åtminstone utifrån det område som uppsatsen behandlar. Slutsatsen grundar sig på en betydande andel av de studerade egennamnen är översatta med en adekvansinriktad översättningsstrategi. Genom att i högre grad använda en adekvansinriktad översättningsstrategi uppfylls de normer som finns för hur en högprestigelitterär text bör översättas i fråga om egennamn.

Referenser

- Allt för föräldrar (u.å.). *Namnstatistik Sverige*.
 <<http://svenskanamn.alltforforaldrar.se/statistik/sverige>> [2015-04-20]
- Brandt, Jens Christian (2015). Skimrande skön historia om skuggor från förr. *Dagens Nyheter*, 8 mars.
 <<http://www.dn.se/arkiv/kultur/skimrande-skon-historia-om-skuggor-fran-forr>> [2015-04-15].
- Escarpit, Robert (1973). *Litteratursociologi*. Stockholm: Wahlström & Widstrand. Översättning: Nils Peter Tollnert.
- Even-Zohar, Itamar (2012). The position of translated literature within the polysystem. I: *Translations studies reader*. Red. Venuti, Lawrence. London: Routledge.
- Guyot-Bender, Martine (1999). *Mémoire en dérive : poétique et politique de l'ambiguïté chez Patrick Modiano de Villa triste à Chien de printemps*. Paris: Lettres modernes Minard.
- Hertel, Hans (1997). Boken i mediasymbiosens tid. I: *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. Red. Furuland, Lars & Svedjedal, Johan. Lund: Studentlitteratur.
- Ingo, Rune (2007). *Konsten att översätta. Översättandets praktik och didaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Kungliga biblioteket (2014). I nationalbiblioteket redovisad utgivning (monografier). <<http://www.kb.se/samlingarna/Bibliografier/statistik/>> [2015-03-23].
- La préfecture de police (2014). *La préfecture de police*.
 <<http://www.prefecturedepolice.interieur.gouv.fr/Nous-connaître/Presentation/Presentation-de-la-prefecture-de-police/La-prefecture-de-police>> [2015-04-21].
- Lindung, Yngve (1989). *Lånen, författarna, pengarna: om folk- och skolbibliotekens utlåning av skönlitteratur*. Nacka: DIK-förbundet.

- Lindqvist, Yvonne (2002). *Översättning som social praktik: Toni Morrison och Harlequinserien passion på svenska*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- L'internaute.com. (u.å.).
<<http://www.linternaute.com/dictionnaire/fr/definition/bouboule/>> [2015-04-17].
- Michelsen, Knud (2002). *Bonniers författarlexikon över utländsk litteratur*. Stockholm: Bonnier.
- Modiano, Patrick (2006) [1981]. *La Seine. I: 3 Nouvelles contemporaines*. Paris: La bibliothèque Gallimard.
- Möller, Jens (u.å.). Boulogne-Billancourt. *Nationalencyklopedin*.
<<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/boulogne-billancourt>> [2015-04-17].
- Nordmark, Dag (u.å.). Pierre Carlet de Chamblain de Marivaux. *Nationalencyklopedin*.
<<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/pierre-carlet-de-chamblain-de-marivaux.>> [2015-17-04]
- Norstedts franska ordbok – Édition étudiant* (2001). Stockholm: Norstedts Akademiska förlag.
- Olsson, Katarina (u.å.). Engadin. *Nationalencyklopedin*.
<<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/engadin>> [2015-04-20].
- Rojas, Mauricio (u.å.). Simón Bolívar. *Nationalencyklopedin*.
<<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/simon-bolivar>> [2015-04-20].
- Steiner, Ann (2006). *I litteraturens mittfåra. Månadens bok och svensk bokmarknad under 1970-talet*. Stockholm: Makadam.
- Svenska Akademien (2015). *Hur Nobelpristagare i litteratur utses*.
<http://www.svenskaakademien.se/nobelpriset_i_litteratur/nobel_priset_i_litteratur/hur_nobelpristagare_i_litteratur_utses.> [2015-04-08].
- Tjäder, Per-Arne (2014a). "Modiano är fullt värdig sitt Nobelpris". *Göteborgs-Posten*, 9 oktober.
<<http://www.gp.se/kulturnoje/1.2512833-per-arne-tjader-modiano-ar-fullt-vardig-sitt-nobelpris->> [2015-04-15].
- Tjäder, Per-Arne (2014b). *Gare d'Austerlitz – en bok om Patrick Modiano*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.
- Toury, Gideon (1995). *Descriptive Translation Studies – and beyond*. Amsterdam: John Benjamins.

- Widegård, Karin (2014). Patrick Modiano - Nätternas gräs.
Göteborgs-Posten, 1 januari, uppdaterad 9 oktober.
<<http://www.gp.se/kulturnoje/1.2512780-patrick-modiano-natternas-gras>> [2015-04-15].
- Wikipedia (2015a). Passage couverts de Paris.
<http://fr.wikipedia.org/wiki/Passages_couverts_de_Paris> [2015-04-17]
- Wikipedia (2015b). Robert Surcouf.
<http://fr.wikipedia.org/wiki/Robert_Surcouf> [2015-04-22]

Bilaga 1. Sammanställning över samtliga egennamn

Egennamnen är kategoriserade på samma sätt som i tabell 1 och i kapitel 3. Inom varje kategori är egennamnen uppställda i kronologisk ordning baserat på första förekomsten. Eventuell siffra indikerar hur många gånger totalt samma egennamn förekommer i källtexten.

Geografiska namn

Boulogne (4)	Boulogne	Adekvans
quai du Point- du jour (2)	Quai du Point-du-jour	Adekvans
Cours Albert-Ier (11)	Cours Albert-Ier	Adekvans
la passerelle de Charenton (2)	Charenton-gångbron	Adekvans
la Seine (6)	Seine	Adekvans
la Marne	Marne	Adekvans
l'île de Puteaux (2)	Île de Puteaux	Adekvans
l'Étoile	Étoile	Adekvans
rue Beaujon (2)	Rue Beaujon	Adekvans
l'avenue Hoche	Avenue Hoche	Adekvans
parc Monceau	Parc Monceau	Adekvans
la rue du Monceau	Rue de Monceau	Adekvans
l'avenue George-V	Avenue George-V	Adekvans
rue Jean-Goujon (3)	Rue Jean Goujon	Adekvans
les jardins du Trocadéro (3)	Jardins du Trocadéro	Adekvans
Paris (2)	Paris	Adekvans
la colline de Passy	Passy-kullen	Adekvans
Engadine	alpby	Acceptans
la place de la Concorde	Place de la Concorde	Adekvans
« Arcades du Lido »	gallerian ”Arcades du Lido”	Acceptans
Brière	träsklandskap	Acceptans
le Bois	Bois de Boulogne	Acceptans
Pologne (2)	Polen	Adekvans
la Porte Dorée	ytterkanten av Paris	Acceptans
l'avenue d'Iéna	Avenue d'Iéna	Adekvans
du bois de Boulogne	Bois de Boulogne	Adekvans
le Midi	södern	Acceptans
Nice	Nice	Adekvans

Namn på fiktiva personer

Blache (4)	Blache	Adekvans
La « comtesse » (22)	”grevinnan”	Acceptans
Bijou (15)	Lilla Smycket	Acceptans
Odette Blache (2)	Odette Blache	Adekvans
Madeleine-Louis (13)	Madeleine-Louis	Adekvans
Boubole (14)	Tjockis	Acceptans
Sonia O’Dauyé (20)	Sonia O’Dauyé	Adekvans
Mme Sans-Gêne (2)	Madame Sans-Gêne	Adekvans
Martine	Martine	Adekvans
Tioung	Tioung	Adekvans
Jean Bori (4)	Jean Bori	Adekvans
Lenormand	Lenormand	Adekvans

Namn på verkliga personer

Surcouf	kaparen Surcouf	Acceptans
De patineuse à la Sonja Henie	Sonja Henie	Adekvans
Albert-Ier	Albert I	Adekvans
Simon Bolivar	Simon Bolivar	Adekvans

Namn på verk

<i>La Dame aux camélias</i>	<i>Kameliadamen</i>	Acceptans
<i>Le Prisonnier de Zenda</i> (3)	<i>Fången på Zenda</i>	Acceptans
<i>Sonate au clair de lune</i>	<i>Clair de lune</i>	Acceptans
<i>Le Carrefour des Archers</i>	<i>Le carrefour des archers</i>	Adekvans

Namn på etablissemang

Cours Marivaux (7)	Cours Marivaux	Adekvans
la Comédie-Française	Comédie- Française	Adekvans
Tour d’Argent	Tour d’Argent	Adekvans
l’école Kulm (3)	Kulmskolan	Acceptans
Musée d’Art moderne	Musée d’Art moderne	Adekvans

Övrigt

la Préfecture de Police	polisen	Acceptans
« Nuit du ski »	”skidnatten”	Acceptans

Bilaga 2. Måltext

Bilaga 2 ingår inte i den elektroniska versionen av uppsatsen. För tillgång till den hänvisas till uppsatsförfattaren.